

'Nasilne tinejdžerice bijegom u ISIL željele su majci očitati lekciju'

Razgovarao **DEAN SINOVČIĆ** Fotografije **PROFIMEDIA, TANIT FILMS**

U travnju 2016. godine Olfa Hamrouni našla se u središtu medijske pažnje u Tunisu. Njene dvije starije kćeri, 15-godišnja Rahma i 16-godišnja Ghofrane, pobjegle su od kuće, otišle u Libiju i pridružile se ISIL-u. Vjenčale su se, a Ghofrane je postala majka. Njihovi muževi ubijeni su u zračnom napadu američkih snaga dok su njih dvije uhićene te osuđene na 16 godina zatvora. Za majku, kriva je bila vlada Tunisa koja ih nije spriječila u bijegu u Libiju. Majku i njene dvije mlade kćeri Eya i Tyssir upoznala je Kaouther Ben Hania, poznata redateljica iz Tunisa čiji je film „The Man Who Sold His Skin“ iz 2020. osvojio nominaciju za nagradu Oscar u kategoriji najboljeg međunarodnog filma. One su tada počele snimati dokumentarac o tom slučaju „Četiri kćeri“ koji je osvojio niz svjetskih nagrada te je nominiran za ovogodišnju nagradu Oscar u kategoriji najboljeg dokumentarnog filma. Hrvatsku premijeru film će imati 17. travnja na ZagrebDoxu.

Kaouther Ben Hania odlučila se za zanimljiv

oblik dokumentarca, u kojem opisuje kako je Olfa Hamrouni bila žrtva obiteljskog nasilja, bivši suprug ju je tukao, a u nakon razvoda ona je iste metode primjenjivala na kćerima nadajući kako će ih na taj način zadržati uz sebe. Kako starijih kćeri nema, redateljica je angažirala profesionalne glumice da zauzmu njihovo mjesto, kao što je angažirala tunisku glumicu Hend Sabri da glumi Olfu Hamrouni kada joj je bilo preteško opisivati mučne događaje iz svog života. O tom izuzetnom filmu razgovarali smo s redateljicom Kaouther Ben Hania ekskluzivno za Nacional.

NACIONAL: Jeste li, snimajući ovaj film, shvatili što je motiviralo dvije mlade djevojke da se pridruže islamskim ekstremistima?

To je bio razlog za snimanje ovog filma. Željela sam shvatiti njihove razloge i nemamo samo jedan odgovor na to pitanje. Odgovori su u filmu. Kao što vidimo, ta djeca nisu bila voljena, imala su teško djetinjstvo te su trpjela nasilje u tinejdžerskim godinama. One su čežnule za nečim drugačijim, ali njihove želje bile su ugušene

tiranijom njihove majke. Koliko sam ja shvatila cijelu situaciju, one su se željele osloboditi tog nasljeđa te su željele proširiti horizonte. U vrijeme kada su bile mlade, one su bile vrlo buntovne, čak i nasilne te su tada dobile ponudu koja ih je učinila važnima i mogle su očitati lekciju svojoj majci.

NACIONAL: S druge strane, Olfa Hamrouni za sve optužuje lokalne političare koji su tolerirali imame džihadiste.

To je istina. U to vrijeme, tijekom dvije, tri godine jačanja Islamske države, u parlamentu Tunisa većina su bili islamisti. Oni su bili popustljivi prema njima i ohrabrivali su ih. Smatrali su da moraju pomagati Sirijcima u pokušajima rušenja njihova predsjednika despota. Sve je počelo od tada, tako da je naša vlada sudionik u ovoj priči.

NACIONAL: Kako je snimanje filma izgledalo za Olfu Hamrouni i njene dvije mlade kćeri?

Mislim da je to za njih bilo sjajno iskustvo, barem prema onome što su mi rekle. To sam i ja osjećala jer, kao što se vidi u filmu, Olfa i njene kćeri su iskrene, imaju svoje mišljenje, znaju kako

► FILM 'ČETIRI KĆERI' OSVOJIO JE NIZ SVJETSKIH NAGRADA I BIO JE NOMINIRAN ZA OVOGODIŠNJU NAGRADU OSCAR U KATEGORIJI NAJBOLJEG DOKUMENTARNOG FILMA

KAOUTHER BEN HANIA snimila je dokumentarni film 'Četiri kćeri', o majci i četiri kćeri od kojih dvije starije pobjegnu od kuće i vjenčaju se s ISIL-ovcima koji poginu u zračnom napadu američkih snaga, a one završe u zatvoru gdje su i danas. Hrvatska premijera je 17. travnja na ZagrebDoxu

interview

Kaouther Ben Hania

ispričati tu priču, što im je bilo posebno važno. Osnovna motivacija za snimanje ovog filma bila im je želja da ispričaju zašto su njihove sestre odlučile otići svojim putem. Osim toga, primijetila sam da su te dvije djevojke iskoristile priliku da možda prvi put kažu neke stvari svojoj majci. Mi smo im na snimanju filma dali sigurnost tako da su mogle iskreno reći majci svoje viđenje tog naslijeđenog nasilništva. Tako je ovaj film za te djevojke djelovao dijelom terapijski, a dijelom kao katarza.

NACIONAL: Nakon premijere filma na festivalu u Cannesu, Olfa Hamrouni je na konferenciji za novinare zatražila da se njene kćeri vrate u domovinu kako bi im se sudilo u Tunisu.

Da, i mi se još uvijek borimo za to. Razgovaram s vladom u Tunisu, to je vrlo dug i kompliciran proces, ali mi insistiramo na tome.

NACIONAL: Žele li dvije starije kćeri povratak u Tunis i još jedno suđenje?

Da, sigurno. Tijekom snimanja ovog filma više sam puta razgovarala s njima i one su mi rekle da se žele vratiti u Tunis, žele da im se u Tunisu organizira novo suđenje. Za njih je pridruživanje islamskim ekstremistima bio trenutak tinejdžerske gluposti i stoga sada žele fer suđenje.

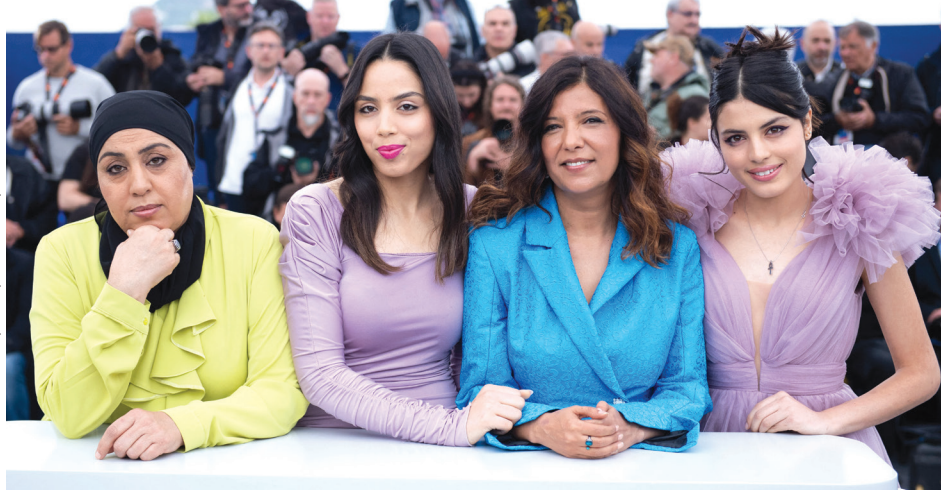
NACIONAL: Film je bio nominiran za nagradu Oscar i prikazuje se u cijelom svijetu. Pomažu li te projekcije da se djevojke vrate u Tunis?

Pokušavamo koristiti te projekcije jer su i Tunižani kao i vlada Tunisa iznimno ponosni na nominaciju za nagradu Oscar. Zato sam im i rekla: ja sam vam donijela nominaciju za nagradu Oscar, mislite li da bi i vi nešto trebali napraviti po tom pitanju?

NACIONAL: Zanimljivo je da je glumica Hind Sabri, koja u ovom filmu glumi Olfu, u jednom intervjuu rekla kako joj se Olfa kao osoba uopće ne sviđa. Jeste li razgovarali s glumicom, zašto joj se Olfa ne sviđa?

Naravno da sam razgovarala s njom i to mnogo puta. Za mene je to zanimljiva situacija u kojoj sam angažirala glumicu koja ne voli Olfu, osobu koju mora glumiti. Na taj način stvaram neku vrstu konflikta te nam na taj način Hind Sabri daje kompleksnu perspektivu na Olfu. Olfa je samoljubljiva, a ja sam željela da je glumi netko

**'ZA DVIJE STARIJE
KĆERI pridruživanje
islamskim
ekstremistima bio je
trenutak tinejdžerske
gluposti te stoga
sada žele fer suđenje
i povratak iz Libije u
rodni Tunis'**

➤ OLFA HAMROUNI, REDATELJICA KAOUTHER BEN HANIA I OLFINE DVIJE MLAĐE KĆERI

tko je ne voli, tako da smo time dobili lik Olfe kroz njene dobre i loše strane. Međutim, odnos Hind Sabri i Olfe mijenjao se tijekom snimanja filma. Na početku snimanja, Hind Sabri joj je rekla „Mi glumci znamo kako se zaštititi. Neću biti tvoja najbolja prijateljica“. A na kraju filma vidimo Hind Sabri kako plače i grli Olfu.

NACIONAL: Jeste li bili svjesni da će publika, gledajući film, kriviti Olfu za ono što se dogodilo njenim kćerima, bez obzira na to što se ona predstavlja kao osoba koja nije konzervativna, već je slobodoumna?

Da, smatram da je Olfa preuzela svoju odgovornost onog trenutka kada je rekla da nije bila dobra majka. Ona se tijekom filma zapravo isповijeda govoreći „Nisam bila savršena, ja sam poput mačke koja jede svoje mačiće te ih na kraju izgubi“. To je njena mea culpa. Po meni, publika ne mora voljeti ili ne voljeti Olfu, cilj filma je shvatiti kompleksnost ljudskog bića sa svim njenim lošim stranama.

NACIONAL: Smatrate li da vaš film ima širu poruku jer govori o podijeljenom društvu, tragediji do koje dolazi zbog razlika u obitelji?

Da, slažem se s vama. Mnogo ljudi, kada počnu gledati ovaj film, kažu „pa to je priča o arapskim muslimanima s kojom se ne mogu identificirati“. No film govori o konzervativizmu i progresivnosti, s čime se svi mogu identificirati. Tunis nije iznimka kada govorimo o odnosu konzervativnog i progresivnog dijela društva. Mi prolazimo kroz to, a to je vrlo važno za demokraciju. Različiti pogledi na život izvor su sukoba, nasilja i svjetskih kriza.

NACIONAL: Koja je uloga religije u tome?

Religija je izvor moći, tako je bilo kroz cijelu povijest. Ona je dio dinamike moći. Ako tražite moje mišljenje, mislim da su nečija vjerovanja, nečija duhovnost, nešto vrlo osobno. Vjerske institucije ne bi trebale biti dio vlasti u društvu. Bez obzira na različita vjerovanja i različite poglede, sustav treba biti jednak za sve.

NACIONAL: Kako ste stekli povjerenje Olfe i njenih kćeri kako bi vam se one otvorile i iskreno progovorile o svemu?

To nije bilo tako teško. Snimanje sam započela 2016. i tijekom godina postale smo vrlo bliske, ekipa filma gotovo je postala dio njihove obitelji. Uslijed toga zvali su me kada bi se posvađale, kada

su imale neke probleme također su me zvale, kada bih bila u gradu boravila bih u njihovoj kući, tako da smo postale vrlo bliske. Kao što sam vam rekla, one su željele ispričati ovu priču. Nisam ih trebala uvjeravati, a oduševila me njihova iskrenost. One su pritom autentične, ne skrivaju neke detalje, nisam ih trebala prisiljavati, nisam im trebala govoriti „a sad recite ovo, a sad recite ono“. Samo sam trebala uključiti kameru i stvorila bi se magija.

NACIONAL: Film je imao svjetsku premijeru na festivalu u Cannesu. Kako se Olfa nosila s crvenim tepihom i činjenicom da se pojavljuje u filmu u kojem je prikazana kao loša majka?

Nevjerojatno je da nigdje nije osjećala pritisak, pa ni na crvenom tepihu festivala u Cannesu. Kada smo se spremali za Cannes, na konferenciji za novinare željeli smo otkriti kako Olfa želi spasiti svoju unuku koja je još uvijek u zatvoru. Dakle, za njih je festival u Cannesu bilo mjesto za isticanje svojih zahtjeva, što sam smatrala vrlo zrelim. One nisu razmišljale kakvu haljinu moraju odjenuti u Cannesu. U redu, haljina je bitna, crveni tepih je bitan, ali to za njih nije bila najvažnija stvar.

NACIONAL: Koliko je uspjeh filma, premijera na festivalu u Cannesu i nominacija za nagradu Oscar, važan i za vas i za žene u Tunisu?

Mislim da je sve to važno jer se radi o filmu na arapskom jeziku koji govori o teškoj temi kroz nekonvencionalnu formu. Da film nije prikazan u Cannesu i da nije imao nominaciju za Oscara, mi

ne bismo sada vodili ovaj razgovor. Film bi nestao, ne bi bio gledan niti distribuiran diljem svijeta. Za mene, kao autoricu filma, i Cannes i Oscar daju mi priliku darikažem svijetu drugačiji pogled na ovu temu. Mi, autori filmova, snimamo filmove za publiku diljem svijeta. Nemam tu sreću da dolazim iz zemlje koja ima snažnu i utjecajnu filmsku industriju s glumačkim zvijezdama.

NACIONAL: Vjerojatno je za Tunis bitno i to što je žena redateljica ovog filma.

I ja tako mislim. Pokušavam u svakom svom filmu uključiti žene i obučiti ih za rad, ako jednog dana žele postati filmske autorice. Time pokazujem da je za mlade žene sve moguće i na to sam jako ponosna. Film smo prikazali u Saudijskoj Arabiji na Red Sea Film Festivalu. Puno mladih redateljica iz Saudijske Arabije zahvaljivalo mi je na filmu. U Saudijskoj Arabiji imaju više novca, ali je filmska industrija u povojima.

NACIONAL: Ovo nije bila vaša prva nominacija za Oscara, s prethodnim filmom „The Man Who Sold His Skin“ bili ste nominirani u kategoriji najboljeg međunarodnog filma. Što ste naučili iz prethodnog filma?

Naučila sam da je sve moguće. Nisam vjerovala da s filmom „The Man Who Sold His Skin“ mogu biti nominirana za nagradu Oscar. Naučila sam da bih mogla to ponoviti, što se dogodilo s filmom „Četiri kćeri“. Naučila sam da Hollywoodu trebaju drugačiji filmovi i drugačiji autori. Nakon filma „The Man Who Sold His Skin“ imala sam puno ponuda iz Hollywooda jer im je zanimljiv moj profil. Žena sam, muslimanka, Arapkinja, dolazim iz drugačijeg područja, a Hollywood promovira različitost jer je dugo vremena to bilo mjesto dominacije bijelaca. Tada sam naučila da se vremena mijenjaju, da se svijet mijenja na bolje, nadam se.

NACIONAL: Znači li to da je već u to vrijeme bilo ponuda iz Hollywooda?

Bilo je ponuda u to vrijeme, ali ja sam tada već pripremala film „Četiri kćeri“ tako da sam im rekla da ne mogu prihvatiti ponudu jer imam novi projekt na kojem radim. Oni su pitali „Koji film? Kakav film?“ Rekla sam im „To je dokumentarac koji snimam u Tunisu“. Mislili su da ih obmanjujem.

NACIONAL: Ako bi vam ponudili da snimate dokumentarni film u Americi, koju biste temu odabrali?

Ne znam, postoji puno tema. Volim snimati dokumentarne filmove na teme koje su mi bliske. Ako bi mi dali novac za dokumentarni film u Americi, morala bih tamo boraviti. Ne mogu razmišljati o njihovim temama i živjeti daleko od Amerike. Ljudi često klišeizirano razmišljaju o drugim zemljama, a ja ne želim tako razmišljati prilikom snimanja dokumentarca. Nije bitna tema, već osoba. Ako imam temu, još uvijek nemam film. Ako imam likove, kao što su Olfa i njene kćeri, tada imam film. Ako bih se bavila temom, a ne ljudima, onda bi to bila novinarska reportaža, a ne film. Trebala bih u Americi naći zanimljive ljude s interesantnim pričama s kojima bih se mogla identificirati.

'MAJKA OLFA JE preuzela odgovornost kada je rekla da nije bila dobra majka. Cilj filma je shvatiti kompleksnost ljudskog bića sa svim njegovim lošim stranama'